

som ved denne Udtalelse er blevet foranlediget. Et æret Medlem udtalte ogsaa i den Anledning, at han ikke agtede at give sig ind under dette Tryk, at han vel kunde have følt sig bevæget til at stemme for Lovforslaget, hvis Biskop Kierkegaard havde staaet her paa denne Plads, men at jeg ikke vilde kunne vente, at han af Hensyn til mig skulde stemme mod sin Overbeviisning. Det kan aldrig falde mig ind at mene, at noget Medlem skulde stemme mod sin Overbeviisning, og det kunde derhos aldrig falde mig ind at tænke paa, at det ærede Medlem, som brugte disse Udtryk, skulde tage fjerneste Hensyn til mig. Hvis Biskop Kierkegaard havde staaet her, kunde han vissehelst ikke have ønsket, at det ærede Medlem af Hensyn til ham skulde have stemt mod sin Overbeviisning. Jeg kunde isvrigt ganske vist have ønsket, at min Stilling i det Hele taget var af den Besskaffenhed, at det dreiede sig om eet Medlem af Ministeriet, og at dette ene Medlem var mig. Nu har imidlertid det samlede Ministerium sin Overbeviisning om denne Sag; det er blevet udtalt af den høitærede Conseilspræsident. Jeg synes, at man ikke kan Andet end glæde sig over, at der i Ministeriet er en saa bestemt og levende Overbeviisning med Hensyn til et kirkeligt Anliggende, og naar det da siger: Vi ville følge vor Overbeviisning, om vi ogsaa skulle gaae af derved, saa mener jeg, at det er saa constitutionelt rigtigt, at jeg end ikke indseer, hvorledes det vil kunne anfægtes. Visse kunde det ikke være og har det ikke været Ministeriets Mening derved at ville øve et Tryk paa Medlemmer af Thinget eller berøve dem deres Uafhængighed. Ligesaa fuldt som jeg har min Overbeviisning, aldeles uafhængig af, om Ministeriet staaer eller falder, saaledes kan jeg ogsaa kun ønske, at ethvert Medlem vil frede om sin Overbeviisning, og jeg kan kun opfordre Enhver til at stemme efter sin Samvittighed; men jeg troer dog herved isvrigt endnu at maatte bemærke, at, naar dette Spørgsmaal saaledes er blevet sat paa Spidsen, naar Knuden saaledes er blevet strammet, at der næsten ikke er Udfigt til Andet, end at den maa overhugges, da ligger Skylden ikke hos Ministeriet, men den er

vel snarere at søge paa andre Steder (Stemmer: Hvor?), at søge i den bestemte Modstand, som er bleven reist, i den stærke Agitation, som har reist sig mod den hele Sag. Ministeriet har isvrigt ogsaa sit Ansvar i denne Sag, har sit Ansvar ligeoverfor Folketirken. Ligesaam Ministeriet er fuldt overbeviist om, at Lovudkastet vil være tjenligt for Folketirkens Udvikling, saaledes nærer Ministeriet Frygt for, at der kan opstaae Fare for Folketirken, hvis det falder. Det ærede Medlem, som udtalte, at jeg vel ikke kunde vente, at han af Hensyn til mig skulde fravige sin Overbeviisning med Hensyn til dette Punkt, og som vilde værge om sin Uafhængighed og værge sig for det Tryk, som han meente, at maastee Andre kunde være under, ham og Thinget troer jeg her at maatte gjøre opmærksom paa, hvad det høitærværdige Medlem fra Volland (Vindesbøll) igaar minde os om, nemlig Anordningen af 2den October 1862. Der blev da af den daværende Cultusminister forespurgt Landemoderne, om de vilde have den som Lov eller Anordning, men have den skulde de; see det kan jeg sige var Tryk og endogsaa meget Mere. Naar Opmærksomheden isvrigt og min Opmærksomhed særligt ved det nævnte ærede Medlems Ytring er bleven hændragen paa Biskop Kierkegaard, og naar det ogsaa er blevet beklaget fra flere Sider her i Salen, at han ikke er her mere, da deler jeg i fulbeste Maal denne Beklagelse; jeg kunde ønske, at han stod her fremdeles paa dette Sted. Jeg blev bedrøvet, da jeg hørte, at han veg sin Plads, jeg antog, at han isølge sine store Evner og Gaver just var Manden til at lede og styre Kirkens Anliggender i denne farefulde Tid; denne Erkjendelse synes nu at være saa levende; om den her i Salen har været det tidligere, det veed jeg ikke, det synes neppe at have været Tilfældet. Det kan naturligtviis ikke have været Andet, end at jeg med store Betænklichkeiten er gaaet ind paa at overtage denne Stilling efter ham; men naar jeg overveiede denne Sag, og jo mere jeg overveiede den, desto mere fandt jeg, at den Vel, som han havde betraadt, var den rigtige, at det Lovudkast, som han havde foreslagt Repræsentationen, var saa meget af Liv og